

**MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
DÓZSA GYÖRGY ÚTI TAGÓVODÁJA**

**„KOMPLEX PREVENCIÓS RÉSZADAPTÁCIÓ”
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Készítette: A MIÓVI Dózsa György Úti Tagóvodájának nevelőtestületre

Hatályos: 2025. szeptember 1.

2025.

TARTALOM	
BEVEZETŐ.....	2
2. GYERMEKKÉP ÉS ÓVODAKÉP.....	3
2.1. GYERMEKKÉP.....	3
2. 2. ÓVODAKÉP.....	3
2.3. PEDAGÓGUSKÉP.....	4
2.4. NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐ DOLGOZÓK.....	4
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	5
3.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	5
3.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA.....	5
3.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	5
3.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	6
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	7
4.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	7
4.2. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	7
4.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	8
4.3.1. HETIREND.....	8
4.3.2. NAPIREND.....	8
4.3.4. AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE.....	9
4.4. AZ ÓVODA KÖZÖS PROGRAMJAI, ÜNNEPEI.....	9
5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	10
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	11
6.1. JÁTÉK.....	11
6.2. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	15
6.3. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC.....	16
6.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	17
6.5. MINDENNAPOS MOZGÁS.....	18
6.6 KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	20
6.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	22
7. TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	23
8. TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM.....	25
9. A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE, AZ EREDMÉNYEK ELEMZÉSE, SZÜKSÉGES KORREKCIÓJA.....	27
10. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	30

BEVEZETŐ

*„Engem ne emeljen a magasba senki,
ha nem tud addig tartani, míg tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém, ha nem csak hallani, de érteni is akar,
hogy közelebb legyen a szívdobbanásunk!”
(Birtalan Ferenc)*

A programunk megírását megkönnyítette, hogy folyamatosan fejlődő, egyéni arculatot mutató nevelőmunkánkat sok éve a Komplex prevenciós óvodai program elvei, gyakorlata alapján a gyermekközösségünkre, helyi sajátosságainkra igazítva végezzük. Jelen programunk részadaptációja e koncepciónak.

Eddigi munkánk és gyakorlatunk – valamint a továbbiakban programunk – azon a pedagógusi felelősségen alapszik, amely alapján minden gyermeket a saját fejlődési ütemét figyelembe vevő optimális fejlesztésben kívánunk részesíteni.

Gyermekeink, akik zömében a Jókai lakótelepen és a környező családi házakban élnek, genetikai, szociokulturális különbségeik miatt differenciált foglalkoztatást igényelnek.

Az óvodai neveléstől azt várják a szülők, hogy gyermekük az iskolai életre jól felkészülten hagyja el az óvodát, s az itt töltött napjaik kellemesek és tartalmasak legyenek.

A sokoldalú, szakszerű fejlesztésen túl az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkozás igénye is egyre erősebben fogalmazódik meg a szülők részéről.

E feladatokat vállaljuk fel a programunkban, ami az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermek esetében tehetséggondozást, az egyéni színek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét jelenti, másrésről bármilyen fejlődési probléma esetén a korrekciót, a kompenzáló fejlesztést. A prevenció elméleti, gyakorlati keretein belül azt támogatjuk, hogy az egyenlőtlen fejlődés fennállásakor a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciái erősödjenek. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítünk a fejlődést.

Tehetséggondozó programunk megvalósítása által lehetőséget biztosítunk a kiemelt figyelmet igénylő, tehetségígérattal rendelkező gyermekek azonosítására és gondozására az életkoruknak, egyéni sajátosságaiknak legmegfelelőbb módszerekkel és eszközökkel.

Alapelvünk, hogy feladatainkat derűs, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, a gyermek személyiségét tisztelő, óvodai légkörben valósítsuk meg. Szép, igényes környezetben minden gyermek számára harmonikus fejlesztést biztosítunk, kiegészítve a családban folyó nevelést, a legmesszebb menőig figyelembe véve a gyermek életkori és egyéni sajátosságait.

Óvodai nevelésünk alapelvei:

- Az óvodai nevelés elsődleges színtere a család, a nevelés elsősorban a család joga és kötelessége, óvodai nevelésünk kiegészítő, szükség esetén hátránycsökkentő szerepet tölt be
- A gyermekek személyiségéhez igazodó pedagógiai hatások határozzák meg óvodai nevelésben alkalmazott módszereinket, eszközöket, szervezési módot, törekedve a változatosságra, sokszínűsége
- A gyermeki személyiséget szeretet, tisztelet, elfogadás, megbecsülés és bizalom illeti meg, bátorító, toleráns és segítő dolgozói magatartással segítve valósítjuk meg a fejlődés optimalizálását

- A teljes nevelési időben érvényesülő gyermeki tevékenységszervezés, képességek kibontakoztatása, tapasztalatok, érzelmek, vágyak kifejezésének támogatása kiemelt feladatunk
- A testi és mentális egészség támogatására, a szociális kapcsolatok harmóniájának alakítására nagy hangsúlyt fektetünk.
- A nem magyar nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében kiemelten kezeljük a gyermekek és a család önazonosságának megőrzését, támogatását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét és a nyelvi nevelést.
- Pedagógiai környezetünk kialakítása során kiemelt figyelmet szentelünk a SNI-s, BTMN-es gyermekek nevelésére, inkluzív szemléletmóddal törekszünk a másság elfogadására, egymás segítségének természetessé válására
- Valljuk, hogy az óvodánkban végzett tehetséggondozó tevékenység gyermekink számára lehetőséget biztosít kiemelkedő képességeik fejlesztésére, érzelmeik gazdagítására, útjának egyengetésére

2. GYERMEKKÉP ÉS ÓVODAKÉP

2.1. GYERMEKKÉP

Pedagógiai Programunk az Alapprogrammal összhangban az emberi személyiségből indul ki, a gyermek lényegét adó érzelmeiről, kötődéseiről, gondolatairól, szükségleteiről, mely által egyedi és semmi mással nem helyettesíthető személyiségként szocializálódik.

A gyermek fejlődését a genetikai sajátosságok mellett, az érés mérföldkövei a tervszerűen és spontán jelentkező környezeti hatások befolyásolják.

A gyermek érzelmeinek megismerése által az óvodapedagógus önismerete is alakul, fejlődik, nevelő munkánk hatására a személyiség szabad, sokrétű kibontakoztatása valósulhat meg.

Minden gyermekre úgy kell tekintenünk, hogy lássuk benne az egyedit, a megismételhetetlent, hogy tudjuk, fejlődésének csak egy állomásánál tart, és rajtunk is múlik, mivé válik.

Gyermekek központú szemléletünkkel a boldog gyermekek nevelése, a kiegyensúlyozott személyiségfejlesztés, az egészséges kíváncsiság, a világ szépségeire való nyitottság és fogékonyság támogatását kívánjuk megvalósítani.

Célunk érzelmileg gazdag, érdeklődő, elfogadó, együttműködő, önmagát megfelelően értékelő gyermekek nevelése, óvodai életük szeretetteljes, elfogadó környezetben történő támogatása.

2.2. ÓVODAKÉP

Harmonikus személyiség olyan közegben alakítható, mely békés, nyugodt, szereteten alapszik, elfogadó a gyermek azon tulajdonságai tekintetében is melyek nem pontosan egyeznek az általánosan elfogadottakkal, eltérnek a megszokottól. A reális énkép alakulása ilyen környezet hatására alakul optimálisan, a gyermek felfedezi saját értékeit, kiemelkedő tulajdonságait, és tudatossá válnak benne személyiségének azon vonásai, melyek hiányosak, eltérőek, nem pozitív előjelűek. Kiemelkedő feladatunk az önismeret alapozása, támogatása, mert e folyamat már óvodás korban megkezdődik.

Ahhoz, hogy kapcsolatait jól tudja kialakítani és kezelni a gyermek, elsősorban önmaga elfogadása szükséges.

Az óvodai élet minden szereplőjével gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt az optimális, támogató és építő jellegű kapcsolatok kialakítására törekszünk, az interakció legfontosabb eszközének tudatos fejlesztésével a nyelvi képességek, a beszéd életkornak megfelelő szintű támogatásával.

Nevelőmunkánkban nem csupán helyet, teret adunk a gyermek spontán fejlődésének, hanem elősegítjük azt tudatosan tervezett és szervezett nevelési helyzetek teremtésével, közösségekben végezhető sokszintű tevékenységekkel. Ezekben a tervezett nevelési helyzetekben figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat, és az eltérő fejlődési ütem szem előtt tartásával tervezzük a fejlesztő tevékenységeket. Törekszünk arra, hogy ezek a tevékenységek a tárgyi környezet erősítő hatásával együtt a korunk által megkívánt környezettudatos magatartás kialakulását segítsék elő.

Célunk az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés.

Testi, szociális, értelmi képességeik életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő fejlesztése vonzó, az egészséges fejlődést jól szolgáló tevékenységek megszervezésével.

Prevencióval a potenciális tanulási zavarok megelőzése, a sikeres iskolai beilleszkedés elősegítése a tanulási képességek célzott fejlesztésével. E fejlesztés a gyermek igényeire építő, meghatározó életkori sajátosságait figyelembevevő, s ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás.

Kiemelt feladatunk, hogy a különös figyelmet igénylő gyermekek együtt nevelkednek a többiekkel és felzárkóztatásuk összhangban legyen a képességekkel.

A társadalmi elvárásoknak történő megfelelés érdekében közös felelősséget vállalunk a családdal a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében. Célunk, hogy a gyermekekben megteremtődjene a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Nevelőtestületünk tagjai több éves szakmai tapasztalattal, folyamatos önképzéssel kíván megfelelni a társadalmi és szakmai kihívásoknak.

2.3. PEDAGÓGUSKÉP

Intézményünkben tevékenykedő óvodapedagógusainkra a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet, a pedagógiai optimizmus, a megértés, az együttérzés, az elfogadás és a szülők tisztelete jellemző.

A „jó óvoda” a benne munkálkodó pedagógusoktól jó. Merjük hinni: lelkes, mindig jobbat akaró kollektívánk, munkatársaink színvonalas pedagógiai munkája nélkül nem valósíthatnánk meg a gyermekek egészséges, boldog, harmonikus személyiségfejlesztését.

Családias, baráti légkörben, jóban-rosszban együtt, mindenki tőle telhetően végzi tevékenységét a legfontosabbért, a ránk bízott gyermekekért. Tudjuk a gyermekek is nagyon sokfélék, ezért a legfontosabb, hogy mindegyikük számára megtaláljuk azt az utat, amely részükre a legmegfelelőbb. Észrevétlenül, természetes egyszerűséggel segítjük őket ahhoz, hogy megtalálják helyüket a világban, megismerjék önmagukat és annyi segítséget, feltételt biztosítsunk számukra, amennyit az adott pillanatban igényelnek ahhoz, hogy képességeiket kibontakoztassák.

Kiemelkedő célunk, hogy szakmailag kiválóan felkészült, elhivatott, folyamatos innovációra törekvő, egymás tiszteletére, elfogadására és támogatására alkalmas pedagógusok vegyék körül az óvodás gyermekeket és nyújtsanak követendő példát mind a szülők, mind pedig egymás számára.

2.4. NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐ DOLGOZÓK

Óvodánk nevelő-oktató munkáját közvetlenül segítő dolgozóival szoros együttműködésben valósíthatóak meg pedagógiai programunk céljai és feladatai, a gyermek egészséges személyiségfejlődésének támogatása. Gyermekszerető, empatikus, feladatait legjobb tudása és elhivatottsága szerint végző pedagógiai asszisztens és dajka dolgozók egészítik ki a nevelőtestületet.

Magatartásukkal, viselkedésükkel a jó példák kiemelésével támogatják a gyermekek szeretetteljes óvodai életét, az intézmény pozitív megítélését, a szülők elégedettségét.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- a) az egészséges életmód alakítása
- b) az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- c) az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

A gyermekek testi-, mentális egészségének védelme, fejlődésük támogatása, az egészséges életmód szokásainak kialakítása kiemelkedő feladatunk.

Az egészséges életvitel igényének alakításához az óvoda teljes alkalmazotti köre hozzájárul felelős, példamutató magatartással, pozitív mintákkal, preventív szemléletmóddal.

Feladataink:

- a gyermekek fejlesztéséhez és fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a gyermekek gondozása, testi-, lelki szükségleteinek kielégítése
- a gyermekek mindennapos mozgásigényének kielégítése változatos formában, szervezett, vagy szabad mozgásos tevékenységek által, törekedve a harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztésére
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód alakítása, kiemelten a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a környezettudatos magatartás, a környezet megóvása, környezetvédelem szokásainak kialakítása
- az egészséges életmód kialakításához szükséges képességek, készségek, ismeretek elsajátításának támogatása az életvezetési készségeken alapuló nevelés által a gyermek alkalmassá válik a problémamegoldó, rugalmas, mérlegelő gondolkodásra, képessé válik az alkalmazkodásra, nehézségek leküzdésére, hatékony kommunikációra.
- speciális gondozó-, prevenció-, korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása megfelelő szakemberek bevonásával a szülőkkel és óvodapedagógusokkal együttműködve.
-

3.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Óvodánkban nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó családi légkör biztosításával, teremtünk állandó értékrendet, a gyermekek ismereteire, tapasztalataira alapozva alakítjuk a társas kapcsolatokat, nyújtunk mintát a viselkedési szokások alakításához.

A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, a szeretetteljes, gondoskodó légkörben biztosított fejlődés lehetőséget biztosít a kötődések kialakulására, a szocializációs folyamatok optimalizálására.

A kedvező érzelmi hatások óvodába lépést megelőzően is kiemelkedő jelentőségűek, a különbözőségek elfogadtatása az érzelmi nevelés szempontjából elengedhetetlen.

Fontos feladatunk a gyermekek alapvető erkölcsi normáinak és tulajdonságainak megalapozása és kialakítása, a jó és rossz felismerése, az igazságosság, felelősségvállalás, őszinteség, segítőkészség, önfegyelem, kitartás, melyeket közös élményekre épülő, közös tevékenységeken keresztül alakunk, formálunk.

Célunk, hogy a gyermekek megismerjék szűkebb és tágabb társadalmi környezetüket, amely, a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyengébbek védelmére nevelés, tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre, inkluzív szemléletmód formálása, a nemzetiségi gyermekek integrációjára.

A kooperációs készségek alakítása mellett az önérvényesítő képességüket megalapozzuk és erősítjük.

Az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók pozitív viselkedési normák kialakítását modellértékű példamutatással, kommunikációval és bánásmóddal támogatják.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel foglalkozó szakemberekkel szoros együttműködéssel, eredményes partneri kapcsolattal valósítjuk meg gyermekeink eredményes fejlesztését.

3.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

A megfelelő beszélő környezet megteremtésével, mintaadó magatartással ösztönözzük anyanyelvünk szeretetét, megismerését, megbecsülését.

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés egészében jelen van, tudatosan építünk a gyermek kíváncsiságára, egyéni érdeklődésére, életkori sajátosságaira, valamint, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire. Változatos tevékenységek felkínálásával támogatjuk további élmények átélését, tapasztalatok szerzését az öt körülvevő természeti és társadalmi környezettel kapcsolatosan.

A beszéd fejlődésének elsődleges és természetes színtere a játék, ahol különböző szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyerekek.

A nyelvi játékokkal, a tevékenységeket kísérő beszélgetésekkel alakítható a beszédminőség, bővíthető a gyermekek szókincse, finomítható a kifejezőkészség.

Az értelmi nevelés során feladatunk a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetet biztosítunk.

Kiemelt célunk, hogy gyermekeink érezzék, hogy fontosak számunkra, kíváncsiak vagyunk a véleményeikre, kérdéseikre, élményeikre, tapasztalataikra.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

4 csoportos óvodánkban 8 fő óvodapedagógus, ebből 1 fő tagintézmény-igazgató, 5 fő nevelő-oktató munkát segítő dolgozó, melyből 1 fő pedagógiai asszisztens, 4 fő dajka és 1 konyhai dolgozó végzi munkáját.

Az óvodapedagógusok szervezik a gyermekek óvodai életét, tevékenységeiket, biztosítják a számukra a nevelést, megteremtik az optimális fejlődés feltételeit.

Gyermekek központú, elfogadó, támogató magatartásukkal példát adnak a szülők és gyermekek számára egyaránt, empátiájuk, innovatív szemléletmódjuk által hozzájárulnak a város óvodáinak magas szakmai színvonalához.

A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottakkal összehangolt tevékenység és szoros együttműködés által válik eredményessé az óvodai nevelés.

A sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési-, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése szakemberek bevonásával történik, utazó gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus és logopédus közreműködésével biztosított a gyermekek optimális fejlesztése. Az óvodapedagógusok és a speciális képzettséggel rendelkező szakember között rendkívül szoros a szakmai együttműködés, ezáltal eredményes a nevelő-fejlesztő tevékenység.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családoknak és gyermekeiknek a teljes dolgozói kör támogatásával, elfogadó attitűdjével biztosít lehetőséget egymás anyanyelvének és kultúrájának megismerésére.

4.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Játsszóudvarunkon biztosított a gyermekek számára a változatos, szabadban megvalósítható mozgás- és játéklehetőség. Minden csoport számára külön homokozók kerültek kialakítására, udvari játékaink lehetőséget biztosítanak többféle, változatos mozgások fejlesztésére, gyakorlására

Udvarunk fásított, így megfelelő árnyékot biztosít gyermekeinknek a nyári időszakban. Növényeinket folyamatosan ellenőrizzük, szükség esetén gallyazással, frissítéssel tesszük esztétikusabbá, biztonságosabbá udvari környezetünket.

Csoportszobáink esztétikusak, barátságosak, a praktikusságot és a gyermekek igényeit és szükségleteit figyelembe véve kerültek kialakításra, berendezésre így a játékpolicok elhelyezése, a tér kihasználása alkalmas a derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére.

Épületünk energetikailag és infrastrukturálisan is felújított, a korszerű működési feltételeknek megfelel.

Tárgyi eszközeinket alapítványi és képviselői támogatás segítségével biztosítjuk gyermekeink számára.

Tehetséggondozó programunk eredményes megvalósításához kialakításra került egy tehetségszoba, melyet a fejlesztő tevékenység mellett képességmérésre, egyéni- és csoportos foglalkozásokra is egyaránt használunk, az utazó pedagógusok, gyermekpszichológus, hitoktatók számára is rendelkezésre bocsátva.

4.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

4.3.1. HETIREND

A komplex, differenciált, párhuzamosan végezhető tevékenységeket, melyek korcsoportnak és képességeknek megfelelően növekvő időtartamúak a hetirend tartalmazza.

Tervezésekor a gyermekcsoport összetételét, a szokásokat, helyi sajátosságokat vesszük figyelembe rugalmas, helyzethez alkalmazkodó szemléletmóddal.

A gyermekek érzelmi biztonságát a rendszerességgel és tudatossággal teremtik meg.

4.3.2 NAPIREND

A napirend a különböző tevékenységekhez igazodva a gyermekek egyéni szükségleteit, a helyi szokásokat, igényeket figyelembe véve kerül összeállításra az óvodapedagógusok által, törekedve a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására a játék kiemelkedő szerepét figyelembe véve.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tevékenység időtartama	Tevékenység
7.00- 9.00	Gyülekezés, játék, szabadon választott tevékenységek, tisztálkodás, folyamatos reggeli

9.00- 10.00	Szabad játéktevékenységben megvalósuló tanulás, differenciált képességfejlesztés, nagycsoportban összesen napi 45 perc
10.00-10.30	Mindennapi gyümölcs elfogyasztása, mindennapos mozgás (szabadban, csoportszobában)
10.30-11.30	Levegőzés, séta, kirándulás, udvari játék
11.30-12.30	Tisztálkodás, előkészület az ebédhez, ebéd
12.30-12.45	Testápolás, fogmosás, tisztálkodás, előkészület a pihenéshez
12.45-14.30	Pihenés
14.30-15.00	Ágyazás, testápolás, előkészület az uzsonnához, uzsonna, tisztálkodás
15.00-17.00	Játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni képességfejlesztés

4.3.4. AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE

Az óvodai nevelés a jóváhagyott pedagógiai program alapján, a gyermekek megismeréséből és fejlesztéséből kiindulva, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek által az óvodapedagógus közreműködésével és tervezésével valósul meg.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az ONOAP 6. pontjának alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

Az iskolaelőkészítő-fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése és megvalósítása érdekében

A gyermek fejlődésének nyomon követése dokumentum az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével kerül kiegészítésre a kötelező dokumentumban a tanköteles kort megelőző nevelési évtől. A tanköteles kor betöltési évében diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

4.4. AZ ÓVODA KÖZÖS PROGRAMJAI, ÜNNEPEI

Az óvoda közös programjai lehetőséget teremtenek arra, hogy a család és az óvoda között elmélyült kapcsolat alakuljon ki, egymás szokásait, értékrendjét jobban megismerhessük, közelítsük nevelési elveinket.

A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megtervezett kirándulásokat, sportnapokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést.

Fontos, hogy az ünnepek kiemelkedjenek az óvoda mindennapi életéből, úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban. Fényüket emeli a feldíszített óvoda, csoportszoba, a gyermekek, felnőttek ünneplő ruhája, az ajándékkészítés és meglepetések, a felszabadult, vidám hangulat.

Jeles napok, ünnepek óvodánkban:

szeptember	október	november	december	január	február
A magyar népmese napja	Állatok világnapja	Márton napi hagyományápolás	Mikulás	Újév	Farsangi mulatság

Szüreti mulatság	A magyar népi játék napja	A magyar nyelv napja	Advent, Karácsony	A magyar kultúra napja	
	1956-os forradalom		Betlehemes játék		

március	április	május	június	július	augusztus
1848-as szabadságharc	Nagyböjt Húsvét	Anyák napja	Pünkösöd		Államalapítás Szent István ünnepe
	Víz világnapja	Madarak és fák napja	Nemzeti összetartozás napja		
	Népviselő napja	Évzáró, ballagás			
		Gyermeknap			
		Magyar hősök ünnepe			

A néphagyományok ápolása, nemzetünk értékeinek megőrzése, a gyermekek számára is elérhetővé válik a színes óvodai ünnepek és mulatságok által, mely jeles alkalmak kiemelkednek mindennapi életünkből.

Nemzeti ünnepeink eseményei, megemlékezéseink, a felnőttek ünneplésében való részvétel mind segíti annak átérzését, hogy fontos eseménye ez egy nagy közösségnek, a magyarságnak, melynek ők is tagjai.

Fontos feladatunk, hogy a néphagyományainkat, népszokásokat, értékeinket megőrizzük.

5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

REGISZTRÁLT TEHETSÉGPONT-ként olyan együttműködési formát és gyakorlatot kívánunk kialakítani több tehetségpontként működő intézménnyel, amely hozzájárul egy működőképes, fenntartható, konstruktív program megvalósításához.

Napi kapcsolatban állunk a bölcsődével, mivel egy épületben dolgozunk, közös udvari játékerünket csak kis kerítés választja el egymástól. Gyermekeink egy része a bölcsőde gondozottjaként kerül hozzánk. Gondozónőikkel élő a kapcsolatunk. A gyermekekről hasznos információkat kapunk az óvodáskor előtti fejlődésről. A gyermekek gondozónőikkel együtt átjönnek az óvodakezdést megelőző időben új csoportjukba, ahol közösen játszanak a nagyobb gyerekekkel, ismerkednek jövőbeli óvodapedagógusukkal. Ezek a gyerekek könnyebben, gyorsabban szoknak be új környezetükbe, mint a családból jött társaik. Leendő (a szomszédos bölcsődébe járó) óvodás gyermekeink szüleinek, az óvodai beiratkozást megelőzően a tagintézmény-igazgató általi szülői tájékoztatást tartunk, melyen a bölcsődevezető is részt vesz, így biztosított a bölcsőde-óvoda átmenet. A szülők a jogszabályi előírások, a beiratkozás menetének megismerése mellett hasznos információkat kapnak óvodánkkal kapcsolatban. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánk környezetében három iskola van, melyekbe gyermeink felvételüket kérik. A nevelőtestület tagjai (főként az alsós tanítók) és az óvodapedagógusok ismerik egymást. Jó kapcsolatunk szakmai célja, hogy gyermeink számára megkönnyítsük a közösségváltást. Ezt segítik a közös szórakoztató programokon túl a kölcsönös óralátogatások, a szülők nyílt órán való részvétele. A tanítónők tájékozódnak a jövőbeni tanítványaik felkészültségéről, mi pedig képet kapunk volt óvodásaink iskolai előmeneteléről.

A Pedagógiai Szakszolgálat a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel segíti. A Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság, a logopédus hasznos segítséget nyújt számunkra azokban az esetekben, amikor egy gyermek különleges fejlesztést igényel, esetleg speciális, optimális fejlődését jobban segítő intézménybe kell átirányítani.

A speciális nevelési igény és a BTMN ellátás megszervezése gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus szakemberek bevonásával történik, a szakértői véleményekben foglaltaknak megfelelően az előírt módon és időkeretben végzik az egyéni és csoportos foglalkozásokat intézményünkben.

Óvodapszichológus segítségével a szülők és gyermekek támogatása egyaránt biztosított.

Egészségügyi Szakszolgálattal elsősorban az óvodaorvosunkon és körzeti védőnőnkön keresztül van kapcsolatunk. Általuk kiegészülnek a gyermekről szerzett információink, mely a családi életben folyó eseményekkel, a gyermek egészségével, fejlődésével kapcsolatosak, mivel gyermeink zömének a családorvosa és védőnője látja el a feladatot óvodánkban is.

A Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekek részére nyújtott anyagi támogatás szervezésén túl a családgondozásból is eredményesen veszi ki a részét. A gyermekelhelyezés, ellátás kiszélesedő formái is segítik munkájukat. Heti rendszerességgel látogat el hozzánk a szolgálat segítő munkatársa, tanácsadást, megfigyelést végez, részt vesz a szükséges intézkedésekben (családlátogatás, esetmegbeszélés, jelzőlapok küldése).

A Közművelődési Intézmények közül a legelőbb a kapcsolatunk a Csodamalom Bábszínházzal, a Miskolci Szimfonikus Zenekarral, a Városi Könyvtárral, a Városi Sportcsarnokkal, a Diósgyőri Stadionnal van, ahol különböző, gyermekek számára szervezett programok kapcsán sűrűn megfordulunk.

A városvezetés, az önkormányzati képviselő felkérésére ünnepekhez, jeles napokhoz, eseményekhez kapcsolódó városi rendezvényeken is részt veszünk (tojásfa díszítés, adventi gyertyagyújtás, autizmus világnapja)

A háború sújtotta országokból érkező gyermekek számára befogadó intézményként állunk rendelkezésre. Kapcsolatot ápolunk a Magyar Vöröskereszt szervezetével és az érintett helyi nemzetiségi önkormányzatokkal is.

Nyitottak vagyunk a külföldi magyar óvodákkal való kapcsolattartásra.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1. JÁTÉK

A gyermek alapvető tevékenységi formája, fejlődésének alapja a játék, s egyben ugyanolyan természetes megnyilvánulása, mint a mozgás. A játék mással nem helyettesíthető, kiemelt jelentőségű. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A gyermek játéka nemcsak önfejlődésének, hanem fejlesztésének is színtere. A játék szervezi egyggyé a gyermek érzelmi és társas folyamatait akarati, közösségi életét, jelöli meg számára énjének határait. Alkalmazkodását a közösséghez egyben önérvényesítését csak társas kapcsolatban tudja megtanulni. Ennek az iskoláskor kezdetére el kell érnie az érés egyéb jellemzőivel együtt azt a minőségi változást, amely az eredményes tanulási tevékenységhez szükséges. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. Különösen a hátrányos helyzetben levő gyermekek fejlesztésének hatásos eszköze a játék, elősegíti a társas kapcsolat szokásainak kialakulását.

Cél: - egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása,

- játszócsoportok támogatása,
- nagycsoport végére társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása

Az óvodapedagógus feladata

- a játék feltételeinek biztosítása,
- a játékfajta tartalma, alakítása, gazdagítása a gyermeki igények figyelembevételével
- a nyelvi képességek fejlesztése a játéktevékenységekben
- a játékirányító módszerek alkalmazása: segítés, támogatás

A játék objektív feltételei

A légkör legyen kreatív és alkotó. Amit a gyermek megél, az jelenik meg a játékában, ezért a pedagógusok a megismert **élményekre, tapasztalatokra** alapozva igyekeznek igazítani a játék feltételeit.

Eredményesen nevelni óvodás gyermeket csak szeretetteljes, oldott, elfogadott légkörben lehet. A körülölelő védettség adta érzelmi biztonság tehát alapvető feltétel. A nyugodt légkörben a gyermekek szabadon szervezik meg a játékukat, önállóan választják meg hozzá a társakat, helyet, eszközt, melynek során élményszerzési lehetőséghez is jutnak. A szabályok a biztonságos, rugalmas légkört biztosítják. Megvalósul az ötletek szabad áramlása, a másik gyermek meghallgatása, az alkotó együttműködés.

Hely: A gyermek szabad mozgását, biztonságát, térbeli kibontakozását szolgálja. Színtere a csoportszoba, illetve a korábban említett udvar, és szabad tér. A csoportszobánk adott bútorait (beépített játékpolicok, fiókos, polcos szekrények, asztalok, székek stb.) úgy rendezzük el, hogy az adott csoport igényeit a legjobban szolgálják. Kiseb, mozgatható bútorokkal különböző tevékenységekhez, igény szerint szeparált területeket, kuckókat alakítunk ki, rugalmasan, változtatósan, a gyermekek segítségével. Különböző funkciókat szolgáló tereket is kialakítunk a csoportszobába, ezek lehetnek vizuális tér, környezet (élősarok), lego asztal. A kellemes hangulatú csoportszobák kialakításánál figyelünk a színek, textíliák kiválasztására és a természetes anyagok használatára. A dekorációkat igyekszünk a gyermekek szemmagasságában elhelyezni. Az óvodapedagógus elhelyezkedésekor mindig figyel arra, hogy ez az ajtó és a gyermek csoport felé történjen. A csoportszobában funkciókat ábrázoló piktogramok (vizuális, autók, építő... stb.) segíthetik a tájékozódást az új gyermekeknek, az autizmus spektrum zavarral küzdő és az SNI gyermekeknek.

Az udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz és a különböző tevékenységekhez (játék a hóban, hóval, barkácsolás, ábrázoló tevékenységek, családi- és szerepjátékok, bábozás, homokozás stb.)

Az óvodapedagógusnak ezen feltételek között kell differenciált fejlesztéssel kapcsolatos feladatait megoldani.

Játékidő: A napirendünk sajátosságaiból fakadóan folyamatos. A gyerekek zömmel 7.30 után érkeznek, de igazodva a szülők életrendjéhez, természetesen vesszük, hogy 8.45 óra után is érkeznek gyermekek. Bekapcsolódásuk a játékba, illetve egyéni játékidőjük így nagymértékben különbözik.

A délelőtti elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon, héten keresztül is játszhatják. A játékhoz kapcsolódó egyéb tevékenységek, amelyek teljessé teszik a játékelményt (pl. eszköz, díszletkészítés, feltételek megteremtése, barkácsolás, kézimunka stb.) jó lehetőséget nyújtanak, hogy a spontán alkalmakat kihasználva fejlesszük a gyermeket.

Játékszerek: Valljuk, nem a sokféle játékszer a jó játék alapja, bár elengedhetetlen, hogy legyen úgy a csoportszobában, mint a szabadban (udvaron). A gyerekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és biztonságra figyelve helyezjük el. Figyelünk arra, hogy a csoportszobában életkori sajátosságoknak és fejlettségi szintnek megfelelő játékok legyenek. Időszakosan (2-3 havonta) cseréljük, témához igazítjuk és közösen is készítünk játékokat. A megélt élményeket, tapasztalatokat alapul véve továbbfejlesszük a játékot, igény szerint eszközökkel, textíliákkal bővítjük. Törekszünk arra, hogy izlées, praktikus és jó minőségű játékokat használjunk.

Elveink a játékszerekkel kapcsolatban:

1. Legyen a gyermek számára hozzáférhető
2. A játékszer inspirál, de túl sok belőle a játékpolicon, a bőség zavara szertelenné, felületessé teheti
3. Váltogassuk, és vonzó, ha egy aktuális játéktémához vesszük elő
4. Legyen esztétikus, lehetőleg természetes anyagból készült.
5. A természetes anyagok (agyag, gyapjú, fonal, csutka, csuhé) alapanyagként is álljanak a gyerekek rendelkezésére, pl. játékkészítéshez.
6. A dramatikus játékeszközök: textíliák, korona, palást, tarisznya stb. elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak.
7. Szolgálja jól a gyermek fantáziának, problémamegoldó képességének, ügyességének, egész személyiségének fejlődését.
8. A csoportszobában változatosan legyen mozgásos, intellektuális igényt kielégítő játék
9. Alakuljon ki a gyermekekben, hogy óvják és remdeltetésszerűen használják azokat.
10. Fontos, hogy legyenek barkácsoló munkával, kreatív ötletekkel kivitelezett játékszerek, eszközök, amelyek készítésébe a gyermek is részt vesz. Bátran alkalmazzuk eszközkészítésre a legkülönbözőbb anyagokat.

A magyar néphagyomány ápolása, a népi gyermekjátékok, a népszokások felelevenítése, játéka új tartalommal töltik meg a gyermekek játékát.

1. Énekes, táncos játékok, leánykérő – lakodalmas, farsangi-fonó, vásári, népszokásőrző
2. Népi játékszer készítése:

-
- csutkababa, fonal-, ill. rongybaba, töklámpás, szekér stb.
 - népviseleti jellegű ruhák, kalapok, vőfélybot alkalmazása

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás és a dramatizálás, melyen keresztül tükröződnek a gyermek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva. A lehetőségek felkínálása mellett a szabad döntés biztosítása.

Az agyagozás, szövés, hímzés, fonás, batikolás, tojásbatikolás, berzselés lehetőséget nyújt a régi mesterségekkel való ismerkedésre, megismerésre.

Az óvodapedagógus is legyen a gyermek fantáziájának megtámogatója, maga is rendelkezzen rugalmas, alkotó szemlélettel, vállalkozó kedvvel.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megismerjék a játék nevelő értékét, hasznos információkat kapjanak közvetlenül is a gyermek játékaról, általánosságban, és konkrétan a saját gyermekükről. (Nyílt napok, látogatások, közösségi programok.)

A nyári időszakban sokat foglalkozunk a virágok gyűjtésével, az azokból történő fűzés, összeillesztés, díszítés közben fejlődik figyelmük, erősödik kitartásuk.

Viszonyulásunk a gyermek játékához

1. Az együtt játszásunk a gyermekekkel mindig abból kiindulva történik, hogy a játészó csoportnak mire van szüksége. Az együtt játszás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermek önállóságát.
2. A játék folyamatában jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
3. Nem irányító szerepet vállalunk, nem korlátozzuk az eszköz- és témaválasztást. Irányító, segítő, ötletadó szerepünk mindig a játészók igényeihez igazodik.
4. Az együtt játszás lehetőséget ad arra, hogy „belülről” segítsük a gyermek elképzelésének a megvalósítását, és segítsünk a feszültségek levezetésében.
5. Az irányításunk nem válhat állandó fegyelmezéssé, a gyermekek zaklatásává. A túlírányított csoport kevesebb viselkedési próbálkozásra kap lehetőséget, csökken a szereptanulási esély.
6. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek ne zavarják egymást. Lehetővé tesszük a különböző fejlettségű, igényű gyermekek elkülönült játékát. Alkalmazzuk azokat a nevelési eljárásokat, ami a különböző korú testvérek esetében természetes: „ne zavarj most a nagyokat” stb.
7. Élmények nyújtásával gazdagítjuk a játékot, de soha nem kötjük meg fantáziájukat.
8. A szabad játékban a játék önkéntessége sérthetetlen.
NOKS-os (dajka) dolgozók feladata:
 - szabadjáték során segíti, támogatja a gyermekek játék kezdeményezéseit
 - az óvodapedagógus által irányított játéktevékenység folyamatosságát támogatja, segíti azzal, hogy a többi játészó csoportot figyelemmel kíséri, az esetleges konfliktus megoldását segíti
 - tiszteletben tartja a gyermekek játék ötleteit, alkotásait, annak megőrzésében segítséget nyújt

- az udvari játék során a változatos játéktevékenységeket biztosító játékeszközök használatakor folyamatosan ügyel a balesetek megelőzésére, biztosítja a gyermekek felügyeletét az óvodapedagógus jelenlétében.

A játék nem céltalan. A szabadság és a rend egyszerre van jelen.

6.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az anyanyelvi-irodalmi nevelés az óvodai élet egészét átható folyamat. A magyarság mondavilágának, népmesének helye van az óvodai nevelésben, a 3-7 éves gyermekekhez igazodva. Célja a magyar nyelv szépségének és kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi érdeklődés felkeltése. Az irodalmi alkotások emberi kapcsolatra tanítanak, erkölcsi tartalmuk van, belső indulati élményeket közvetítenek, megmozgatják a gyermekek fantáziát. Segítenek az érzelmi, gondolati feszültségek rendezésében, belső képvilágot jelenítenek meg, ezért az óvodapedagógus sokféle pedagógiai helyzetben használhatja az irodalmi alkotásokat, mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet. A mese, vers által pozitív normákat adunk át a gyermekeknek. Az óvoda a beszédfejlesztés feladatait legnemesebben a mese, vers eszközével közvetíti, melyek a régi értékeket, hagyományokat, szokásokat is közvetítik a gyermekeknek. Szép anyanyelvünkön a mese, vers közösen átélt örömök, élmények forrása, mely összeköti a pedagógust a gyermekekkel. Az előszavas mese és versmondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek. A mesehallgatás során türelemre neveljük a gyerekeket. A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvéleményének. Öröforrás és társélmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel. A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mesélés, verselés, mondókázás által fejlődik a gyermekek képzelete, szókinccse emlékezete.

A meseválasztásnál fontos a tudatosság, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, életkori sajátosságait egyaránt szükséges figyelembe venni.

A mesélési szokásaink elősegítik, hogy a gyermekek betudják fogadni, és rá tudjanak hangolódni a mesére.

Feladatunk, hogy:

1. felkeltjük és elmélyítjük a gyermekirodalom iránti érdeklődését, az életkorának, nyelvi fejlettségének megfelelő alkotások, élményszerű közvetítésével
2. megalapozzuk az irodalomhoz, könyvhöz fűződő kapcsolatot, irodalmi élményt közvetítünk
3. fejlesztjük a gyermek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát,
4. alakítjuk a gyermek beszédét, bővítjük szókinccsét,
5. szélesítjük a látókörét, értelmi képességeit, különösen az emlékezetet és a képzeletet,
6. alakítjuk ki a „mesetudatot” a mese és a valóság megkülönböztetésének képességét,

7. alkalmat teremtünk arra, hogy a kedves mesét, verset a gyermekek eljátsszák, elbábozzák, kitalált történeteiket elmondják, vagy a befejezetlen meséket tovább szöjjék saját elképzelésük szerint
8. csak nyelvíleg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset, irodalmi alkotást ismertetünk meg a gyermekekkel,
9. fontosnak tartjuk a többszöri kezdeményezést, a mesék-versek ismétlését, a gyermekek kéréseinek, érdeklődésének, az életkori sajátosságoknak megfelelő anyagválasztást.
10. a gyermek hangulatát felkeltve, élményt nyújtunk az írásmű jó megválasztásával, illetve a színes, óvodapedagógusi előadással.
11. a pihenéshez a nyugodt feltételek elengedhetetlenek, ehhez a mese segítségével gondoskodunk megfelelő hangulatról.

6.3. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

1. Óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az óvodában a mondókázás, éneklés, zenélés nem kötődik konkrét időponthoz és mozgáshoz sem. Ha a gyermek elég motivált az éneklésre, énekelünk. A nap folyamán bármikor szerezhettek zenei élményeket. Az elmélyült játék is lehetőséget biztosít a spontán éneklésre. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy igazi örömforrássá váljon az éneklés.

A-népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

4. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzeti és nemzeti nevelés esetében a gyermekek nemzeti hovatartozását is.

Az énekes játékok örömteli, közös programok legyenek, a felnőtt minta spontán utánzásával a zenei nevelés, mozgásfejlesztés feladatain túl a közös játék élményével is gazdagítják a gyermeket.

Az óvodában a mondókázás, éneklés, zenélés nem kötődik konkrét időponthoz és mozgáshoz sem. Ha a gyermek elég motivált az éneklésre, énekelünk. A nap folyamán bármikor szerezhettek zenei élményeket. Az elmélyült játék is lehetőséget biztosít a spontán éneklésre. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy igazi örömforrássá váljon az éneklés.

5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

6. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

6.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A gyermek ábrázoló tevékenysége a világ tárgyi megismerését, feldolgozását, újra alakítását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázoló tevékenység célja nem a tevékenység során létrejövő alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. Az elkészült mű, alkotás csak jelzés a gyermek ismeretéről, érzelmi életéről, képességről.

A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődleges, hogy minél több egyéni, és közös élményt biztosítsunk, ami a vizuális bevéssé is pontosabbá teszi.

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az ábrázoló tevékenység célja nem a tevékenység során létrejövő alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. Az elkészült mű, alkotás csak jelzés a gyermek ismeretéről, érzelmi életéről, képességről.

A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

2. Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Ennek kibontakoztatásához elsődleges, hogy minél több egyéni, és közös élményt biztosítsunk, ami a vizuális bevéssé is pontosabbá teszi.

Az ábrázoló tevékenységek, technikák gyakorlásával produktumai egyre kifejezőbbé válnak.

4. Feladatunk megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az ábrázolás lehetőségei az egész nap folyamán adóttak. Törekszünk vonzó eszközökkel,

technikák bemutatásával, az önkifejezés e formája felé is ösztönözni őket. Sokféle anyag

megtapasztalására, felhasználására adunk lehetőséget a tépés, vágás, ragasztás, karcolás, festés, mintázás, hajtogatás, rajzolás, barkácsolás során.

5. Előtérbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Örülünk minden gyermeki próbálkozásnak, feloldjuk a gátlásokat buzdítással. A gyermeki

munkák kiállításakor, értékelésekor, a személyiségfejlődés, nevelés egyedi feladatait is szem előtt tartjuk. Nevelőmunkánk során mindig figyelembe vesszük a gyermek képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociális kultúrájának hátterét.

A gyermekek megismerik a természetes anyagokat, megtapasztalják az anyagok tulajdonságait.

Fontos ebben az életkorban a gyerekeket megismertetni a népművészet tiszta elemeivel, eszközeivel. Teret biztosítunk az anyagoknak a kipróbálására, spontán formálására, alakítására. A különböző díszítő formaelemek a legegyszerűbb ősi elemektől a bonyolultabbig terjedhetnek. A mindennapokban, kezdeményezéseken is megfigyelhetünk, szemléltethetünk népművészeti eszközöket.

A műalkotásokkal való megismertetés, szemléltetés gazdagítja a gyermekek önkifejezését, hozzájárul az elgondolásaik konkretizálásához. A műalkotásokkal, azok hangulatával is fejlesztjük nemcsak esztétikai érzéküket, hanem értelmi képességeiket is.

Feladatunk, hogy a nap folyamán lehetőséget biztosítunk a különböző ábrázolási tevékenységekre. A megfelelő eszközök és légkör megteremtésével motivációt érezzenek a gyerekek az alkotásra, élményeik képi kifejezésére. Életkoruknak megfelelően olyan anyagokkal és technikákkal ismertjük meg őket, ami fejleszti fantáziavilágukat, tér- és formaérzéküket. Ezáltal fejlődik esztétikai érzékenységük, igénylik környezetükben a szépet, amely során fejlődik képi gondolkodásuk.

6.5. MINDENNAPOS MOZGÁS

Célunk, hogy óvodai életünk minden napján, játékba ágyazottan, játékos környezetben fejlesszük az alapvető mozgásos készségeket, képességeket és a hozzá kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgás a gyermek legalapvetőbb szükséglete. A legtermészetesebb megnyilvánulási forma, melynek fejlettsége képet ad a gyermek általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról.

Ezért prevenció munkánkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés nyomon követésének, regisztrálásának.

Mivel a gyerek ismereteihez e korban nagyjából mozgásos úton jut, ezáltal értelmi és szociális fejlődését egész személyisége alakulását segíti feladataink megvalósítása.

A nagymozgások, a szem – kéz – láb koordináció, egyensúly érzék, finommotorika, testséma fejlesztését természetes módon építjük be a gyerek tevékenységébe. Tehát nem erőltetett fejlesztésről van szó, hanem a célokhoz igazodva a fejlesztési lehetőségek megkereséséről.

A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró, - ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Kiemelten szem előtt tartjuk, hogy a mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek fejlődésére. A játékos feladatokat úgy állítjuk össze, hogy azok a legoptimálisabban hassanak az erő és az állóképesség fejlődésére. Segítsék elő a gyermeki szervezet egészséges fejlődését. Rendszeresen végzünk testtartást javító tornát, gyakorlatokat. Ezek együttesen kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A mindennapi mozgásfejlesztés főbb feladatai

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása
- A mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs)
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése

Mindennapi mozgásfejlesztés a szabad játékban

Feladatunk, hogy megőrizzük a gyermek természetes mozgásvágyát, hagyjuk, ha kell felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá. Lényeges a motiváció, a mozgásra inspiráló környezet és a pozitív megerősítés.

A szükséges és elégséges szabályok megtanítására törekszünk.

A biztonságos játék feltételeinek megteremtése fontos, de nem jelenthet túl óvatosságot vagy kényelmességet sem a csoportszobában, sem az udvari játékban.

A szabad játékhoz biztosítjuk a megfelelő helyet és eszközöket.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásával a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodunk.

Ezekhez a tevékenységekhez a helyet a csoportszoba szükség szerinti átrendezésével biztosítjuk, (időjárás függvényében, nyáridőben a szabadban).

Az óvoda udvarunk részben növényzettel szeparált, amellyel a csoportoknak állandó helye van egy-egy évre. Ezt évenként cseréljük. A kiválasztás fő szempontja, hogy a rögzített játékok, egyéb lehetőségek melyik csoport számára a legoptimálisabbak.

A szabadjáték tevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyerekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy az aktívabb mozgás és a passzívabb, nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek is megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást. Ehhez elengedhetetlen bizonyos szabályok megtanítása és betartatása.

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt, és a pozitív élmény újabb cselekvésre készíti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik, ezek eredményeképpen egészségesebbek lesznek.

Mozgásfejlesztés

A mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy - és kismozgások kialakulásához. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Bár tornateremmel nem rendelkezünk, feladatainkat folyamatosan, házilag bővített eszközök segítségével, egy alap eszközkészletet felhasználva igyekszünk eredményesen megvalósítani (Greswald tornaszőnyegpadok, zsámoly).

A mozgásfejlesztő foglalkozások tervezésénél figyelembe vesszük a csoport fejlettségét, fejlődési ütemét, a korcsoportú összetételt, a didaktikai szempontokat.

E sokrétű feladat tervezése, szervezése, kivitelezése a csoportok egymás közötti jó kooperációjával eredményesebben megoldható, különösképpen a nagy létszám és a tornaszoba hiánya miatt.

Tervezésünk során ezért nagymértékben vesszük figyelembe az udvarunkat, az ugrások, dobások, futások feladatait elsősorban a szabadtérre tervezzük. A gyermekek különböző mozgásigényét, tempóigényét differenciált módon vesszük figyelembe, lehetőséget adva a külön gyakorlásra, játék időben is. (pl. magasugrás, kosárlabda játék, bújás, függeszekedés mászókán, labdadobás, elkapás stb.) A feladatok során olyan készségeket, képességeket fejlesztünk, amelyekre a gyermekeknek szükség van. A cél tehát, hogy ne marasztaljunk el senkit sikertelenség esetén, hanem a biztatás, pozitívumok kiemelésével tartsuk ébren a próbálkozó kedvet. Erre a magatartásra szoktassuk gyermekeinket egymás teljesítményének megítélésakor is. A helyes mintát mutassuk, vagy mutattassuk be, és ha lehet, tornásszunk együtt a gyermekekkel.

Fontos az eszközök, elsősorban a kézi szerek gyakori használata, mert a gyermek számára vonzó, és a célkitűzések megvalósítását jól szolgálják.

A közös mozgásba személyre szólóan is biztosítjuk a megfelelő fizikai terhelést. Csak az örömmel végzett részvétel segítségével fejleszthető a gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség.

Az egészségfejlesztő testmozgás az óvodai nevelés minden napján, jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésünkben.

A sokféle mozgáslehetőség, amit biztosítunk, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük.

A különböző mozgásformák, kooperatív mozgásos játékok a szabad levegőn biztosítják a gyermekek számára az egyéni szükségletek kielégítését, képességeik optimális fejlődését.

A sokszori gyakorlás biztosításával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával, egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben.

A mindennapos testmozgást a csoportszobában és a játszóudvaron egyaránt szervezzük.

A mozgáskultúra fejlődését elősegítjük zenére, zenei ritmusra végezhető táncokkal, népi játékokkal, néptáncal, melyek részét képezik a mindennapos irányított testmozgásnak.

6.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezetéről, miközben megismeri szűkebb, tágabb környezetét a szülőföldet, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja azok szeretetét, védelmét. Séták, kirándulások, közös élmények nyújtásával felfedezi környezetét, észreveszi a szépet, változásokat, s közben pozitív viszonya alakul ki a természethez.

Az óvodában tudatos formálással alakítjuk a gyermek viselkedését.

A gyermeket alkalmassá kell tennünk a megfigyelésre, és elsősorban látni kell megtanítanunk. Ezért alapvető feladatunk, hogy minél több, elsősorban mozgásos játékra, cselekvésre, érzékszervi megtapasztalásra épülő érdekes, vonzó élményben kell részesíteni, amit csak lehet a helyszínen, élőben figyeltetünk meg, és minden spontán lehetőséget felhasználunk az ismeretnyújtásra, tudva, hogy ezek hatékonysága rendkívül nagy.

Elemi szintű ismeretet nyújtunk arról a rendről, amely a világban, így környezetünkben is megfigyelhető. A környezetünk védelmével kapcsolatos szokások kialakítása: szelektív hulladékgyűjtés, az utcán, kiránduláson történő kulturált viselkedés - szemetelés, dohányzás negatív hatása; törekvés a levegő, a Föld tisztaságának megmentésére. Megtapasztaltatjuk a fejlődést, (növények, állatok, ember), a tárgyak, lények funkcióját, egymásra hatásának következményeit.

Folyamatos megfigyelést végzünk a környezetünkben, az óvoda udvarán a csoportszobai elősarokban, magvak, hagymák, ágak hajtatása, virágok ültetése, a növények gondozása, ápolása során.

Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Ezt segítik az örömteli közös programok, óvodai hagyományok, amelyek mélyítik az összetartozás tudatát.

A környezet megismerésére irányuló feladatainkat a többi nevelési terület feladataival komplexen kezeljük, mert az egyes témák, ismeretek, nevelési területek áthatják egymást. (Az adott témákhoz csoportosítjuk a zenei, anyanyelvi, ábrázoló tevékenységünket is.)

Óvodában a hagyományok, népszokások megismerésének, ápolásának lehetőségei: tájházak, múzeumok megtekintése, népi játékok, népdalok megkedveltetése.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Célunk a minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása, játékos formában, a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteknek is birtokába jut a gyerek és azokat a tevékenységeiben is alkalmazza. Megismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér- sík-és mennyiségsszemlélete.

Feladatunk, hogy lehetővé tegyük a gyerekek számára a környezet tevékeny megismerését, alkalmat biztosítunk, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Elősegítjük a gyerek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Feladatunk a gyermek matematikai érdeklődésének a felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismerése, megtapasztalása. Pozitív viszony kialakítása a probléma helyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.

6.7 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

E tevékenység a gyermektől belső önfegyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. Tapasztalat útján felfedezi a munka hasznosságát, szükségességét. Megéli az „én csináltam”, „mi csináltuk” sikerélményt, aminek átélése, szépsége, nehézsége, társai, a felnőttek munkájának tiszteletben tartására serkenti. Közben megtanulja az eszközök használatát, a munka menetét, eredményessége érdekében a szabályok betartását. Fejlődik a manipulációs készsége, gondolkodása, akarata, gazdagodik szókincse.

A munka jellegű tevékenységek megszervezésénél fontos feladatunk, hogy figyelembe vegyünk a gyermekek életkori és egyéni fejlettségi szintjét, szociokulturális háttérét, teherbírását. Nagyon fontos, hogy a különböző, szervezett munka- tevékenységek (pl. kerti munka: -ősz leveleprés) során minden gyermeknek legyen feladata, azonban egyik gyermeket se terheljük túl. A fejlesztés a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A negatív- és pozitív élethelyzetekben szerzett tapasztalatok – az óvodapedagógus tapintatos segítségével – közösen vezetnek el a kívánt változásokhoz. Így a gyermekeket munkájuk során ne csak a „megfelelni akarás” vezesse, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, és vegyék észre, ha valamit meg kell csinálniuk.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybe eső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermeki munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A gyermek munkajellegű tevékenységei

Önkiszolgáló munka:

Az óvodás életében fontos feladat, hogy megtanulja önmagát ellátni, kezdetben több, később egyre kevesebb segítséggel, a saját fejlődési ütemében, tempójában.

E tevékenységek az étkezés, öltözködés, testápolás

A mindennapi élettel kapcsolatos munkák.

A különböző előkészítésénél történő segítségnyújtás, illetve a befejezést követő feladatokban szükséges aktív részvétel

Önként vállalt tevékenységek:

Váljanak képessé testreszabott, önálló tevékenységként végzett, alkalmi megbízatások teljesítésére.

Segítség az óvodapedagógusnak, dajka néninek a csoportszoba, öltöző, udvar, mosdó rendjének, tisztaságának megőrzésében.

Az asztalfelelősök munkája (terítés, asztalleszedés, morzsaseprés, asztaltörlés,

A csoportszoba rendjének ellenőrzése.

Környezetgondozás: a csoportszobában, ill. az udvaron lévő növények állatok gondozása, óvása.

Téli madáretetés

Ünnepekhez kapcsolódó közös tevékenységek:

Csoportszoba díszítése, szépítése, babák csinosítása,

Születésnapok ünneplése, óvodai ünnepek előkészületei.

A személyiség fejlődése, fejlesztése történik a közös cselekvések során a **munka jellegű feladatok** végzésekor is.

E tevékenység a gyermektől belső önfegyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. Tapasztalat útján felfedezi a munka hasznosságát, szükségességét. Megéli az „én csináltam”, „mi csináltuk” sikerélményt, aminek átélése, szépsége, nehézsége, társai, a felnőttek munkájának tiszteletben tartására serkenti. Közben megtanulja az eszközök használatát, a munka menetét, eredményessége érdekében a szabályok betartását. Fejlődik a manipulációs készsége, gondolkodása, akarata, gazdagodik szókincse.

Feladatunk a munka-jellegű tevékenységek megszervezésénél, hogy figyelembe vegyük a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér), mert a vegyes életkorú, vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelni kell arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terheljük túl. A fejlesztés a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A negatív- és pozitív élethelyzetekben szerzett tapasztalatok – az óvodapedagógus tapintatos segítségével – közösen vezetnek el a kívánt változásokhoz. Így a gyermekeket munkájuk során ne csak a „megfelelni akarás” vezesse, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, s vegyék észre, ha valamit meg kell csinálniuk.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosítást mutató, azzal egybe eső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermeki munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

7. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Óvodánkban a tanulás folyamatos, hiszen a gyermek minden helyzetben képes tanulni, a jelentős részben utánpótlásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás, erősítése a megtapasztalás játékos élménye lehetővé teszi, hogy a gyermekben kialakítsa azokat a képességeket, amely alapján örömet jelent számára a későbbi tanulás, önfejlesztés.

Egyértelműen elkülönítjük azonban a játékidőben játszott és a tanulási folyamatban használt játékot. Ez mindig egyéni képességekhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlesszük öntevékeny részvételével. Az a cél, hogy a szenzoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát (szín, alaklátás, egész-rész összefüggések helyes felismerése, formaészlelés, szem –kéz - láb koordináció stb.) a játékon keresztül segítjük, hiszen ez alapfeltétele a magasabb rendű megismerési folyamatoknak, a sikeres iskolai tanulásnak.

A játék a tanulás alapvető formája. A tanulási folyamatban a játékos feladatokkal vonzóvá tesszük a tanulást, mert a belső motivációra építünk. Növeljük a gyermek intellektuális aktivitását, kíváncsiságát, a figyelem tartalmát és mélységét.

Célunk:

1. A megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolása, a cselekvéses tanulás erősítése
2. Tudásgyarapítás
3. A modellkövetés és utánzás szerepe
4. Az egyéni fejlesztés
5. Motiváló erő legyen a tanulás öröme, élménye, sikere.
6. A sikertelenség kiküszöbölése a gyermek önbizalmának erősítésével, aktivizálásának fokozásával.
7. A tanulás szintjének lemerése az eredményekben.
8. A gyermekek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítsanak el, hogy tudjanak eligazodni a világban és az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani.

Feladatunk:

1. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára támaszkodva az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben valósítjuk meg a gyermeki tanulást.
2. Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
3. Átgondolt szervezéssel kellő időt fordítunk egy-egy gyermekre, jobban előtérbe kerül az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés, a kiemelkedő képességű gyermekek továbbfejlesztése, a felzárkóztatás.
4. A saját élményű tapasztalatszerzést preferáljuk, a minél kisebb csoportokban történő felfedezés, kísérletezés örömeinek átélését.
5. Érdeklődéstől függően biztosítjuk, egy-egy tevékenységet újra és újra kipróbálhatnak, érezzék, milyen lehetőségek között képesek eredményt elérni.

A tanulás minden lehetséges formáját alkalmazzuk az ismeretek bővítésére:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

f) a gyakorlati problémamegoldás.

Kultúraátadás a komplexitás függvényében

Tapasztaljuk, az óvodai nevelésünk gyakorlatában nem választhatók szét mereven a foglalkozási ágak, hiszen a gyermekeket érő természetes ingerek az életben sem szelektálódnak.

A komplexitás lényege, hogy ezt a lehetőséget tudatosan használjuk ki, az adott témát több oldalról megközelítve egy-egy foglalkozási napon, héten belül.

A „foglalkozások” természetesen mindig tartalmaznak a gyermekek számára választási lehetőséget. Az ismeretszerzési lehetőségeket egy témakörön belül csoportosítjuk. A gyermekhez érzelmileg közel álló feldolgozást előtérbe helyezzük, és azt több foglalkozáson keresztül biztosítjuk.

Az ismeretnyújtás irányítása során törekszünk egyéni, pozitív értékeléssel segíteni a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Napirendünkben a komplex foglalkozásokra fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, váratlan események hatására.

8. TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM

Kiemelkedő feladatunknak tekintjük az óvodai tehetséggondozás fontosságát. 2009-ben csatlakoztunk az Országos Tehetségpont Hálózathoz, amely akkoriban régióinkban egyedüli óvodaként jegyzett minket.

Programunk a Játék és Öröm – Játékos Óvodai Tehetségfejlesztés az óvodás gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatására irányul több területen.

Hosszú távú célunk az óvodai tehetségsegítő programok, lehetőségek biztosítása a tehetségigérettel rendelkező gyermekek képességeinek kibontakoztatására.

Rövid távú célunk a modell értékű tehetséggondozás megteremtése, kipróbálása és elterjesztése az óvodában.

A korai felismerést követően minden eszközt és lehetőséget megragadva tudatos tervezéssel valósítjuk meg tehetségigéreteink differenciált fejlesztését. A Nemzeti Tehetségsegítő Program átfogó célkitűzései összecsengenek a program megvalósítható lehetőségeivel: tehetséges fiatalok megtalálása kora gyermekkorban, óvodai műhelyek létrehozása, projekt, mintaprojektek készítése. Óvodánk alkalmas arra, hogy kiegyensúlyozott légkörével, az évek óta eredményesen dolgozó óvodapedagógusok birtokában felszínre hozza a többet mutató óvodás gyermekek személyiségének összetevőit.

A tehetséggondozás az alábbi öt területen valósul meg, amelyek nem különülnek el egymástól, hiszen a fejlesztés komplex megvalósítással történik:

1. Mozgásfejlesztés
2. Anyanyelvi fejlesztés
3. Logikai képességfejlesztés
4. Zenei képességfejlesztés
5. Vizuális képességfejlesztés

Programunk megvalósítása

A tehetségazonosítást követően a szülőket tájékoztatjuk arról, hogy gyermekük melyik tehetségműhelybe került be, majd megkezdjük a fejlesztő tevékenységek megvalósítását három tehetségműhelyünkben:

1. Dúdolda tehetségműhely: a zenei tehetség játékos kibontakoztatásához nyújtunk segítséget a gyermekek számára, a felkínált lehetőségek segítségével komplex fejlesztés valósulhat meg, fogékonnyá, érzékennyé válnak az előadó művészet iránt.

Kiemelten fejlesztjük:

1. zenei hallást
2. memóriát
3. mozgást,
4. ritmusérzékét,
5. hangmagasság iránti érzékét,
6. belső hallást (dallamrajz)

A műhelyfoglalkozásokon a pedagógusok változatos eszközök biztosításával teszik színeesebbé a tevékenységeket.

2. **Észpörgető** tehetségműhely: Tapasztalati úton történő tanulással fejlesztjük a gyermekek logikai, matematikai, problémamegoldó képességeit, a figyelmet, a kreativitást, térlátást, memóriát, önfegyelmet. Alakítjuk a helyes önértékelést, növeljük önbizalmukat. A műhelyfoglalkozásokon az óvodapedagógusok a játékos tevékenységek segítségével fejlesztik egyebek mellett:

1. a vizuális megfigyelést
2. a koncentrációt
3. a problémamegoldó képességet
4. figyelmet
5. a szem-kéz koordinációt
6. ok-okozati összefüggések feltárásának képességét
7. következtetések levonásának képességét, figyelem összpontosítást
8. erősítik a gyermekek szabálytudatát

3. Ügyes kezek tehetségműhely: képességfejlesztés a képzőművészet eszközeivel. Az ábrázoló tevékenységükben kimagaslóbb teljesítményt nyújtó gyermekek számára lehetőséget biztosítunk az előrelépéshez, kreatív- önálló önmegvalósításhoz, segítjük őket, hogy érzékennyé, fogékonnyá váljanak a képzőművészet iránt.

A műhelyfoglalkozásokon változatos eszközök biztosításával támogatjuk a fejlesztő munkát, olyan technikákat ismerhetnek meg a gyermekek, melyek segítik az egyéni képességeik szerinti differenciálást, illetve eltérnek a mindennapi óvodai tevékenységektől, gyakorlattól.

A fejlesztő tevékenységek segítségével az alábbi területek erősítése, támogatása valósul meg:

1. önbizalom erősítése
2. tér-, forma- színérzék gazdagítása
3. kreativitás, fantázia fejlesztése
4. finommozgások, kézügyesség fejlesztése
5. esztétikai érzék, szép iránti igény fejlesztése

6. vizuális önkifejező készség kiteljesedhet

Dúsító-gazdagító programok

Tehetséggondozó tevékenységünk fontos részét képezi a dúsító-gazdagító programok szervezése, melynek során a gyermekek intézményünkön kívül is megismerkedhetnek különböző művészeti tevékenységekkel, eszközökkel.

Óvodánk szoros kapcsolatot ápol a város kulturális intézményeivel, közvetlen szomszédunk a Miskolci Szimfonikus Zenekar székhelye, ahová rendszeresen ellátogatunk Dúdoldás gyermekeinkkel.

Ügyes kezes gyermekeinkkel kiállításokon, múzeumpedagógiai programokon veszünk részt.

Tehetségnapok

Minden nevelési évben szervezünk Tehetségnapokat, melyeken szakmai előadások mellett bemutatkoznak a tehetségműhelyekbe járó gyermekek és az őket fejlesztő pedagógusok.

Színvonalas rendezvényeinken a korábban intézményünkbe járt gyermekek is részt vesznek, hiszen legtöbbször művészeti általános iskolát választanak, így hangszeres, táncos és szavaló tudásukat is bemutatathatják nálunk.

9. A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE, AZ EREDMÉNYEK ELEMZÉSE, SZÜKSÉGES KORREKCIÓJA

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát az oviKRÉTA rendszerben, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációban vizsgált területeket a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit, szempontok szerint értékeli az óvodapedagógus, hogy az életkorának megfelelően hogyan fejlődik, eléri-e az iskolakészültség kritériumait. A gyermek fejlődését és az értékelést az oviKRÉTA rendszerben rögzíti az óvodapedagógus.

„A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek anamnézisé, b) a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit, c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt, d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait, f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket”

Montessori sokat idézett mondata – „Csak azt a gyermeket tudom tanítani, akit megismertem” – a pedagógiai gondolkodás egyik alapvetése. A gyermek megismerése, fejlődésének nyomon követése előírt szakmai feladat a kora gyermekkori nevelés intézményeiben. A játékos formában történő mérés és a megfigyelés a gyermek megismerésére, fejlődésének nyomon követésére alkalmazott

módszerek gyűjtő megnevezései. Ezek a gyakran használt fogalmak számos módszert, eszközt és technikát tartalmazhatnak, melyek között csoporton belül is különbségek lehetnek. A gyermek tudatos megfigyelése mellett saját munkánk eredményességét is nyomon tudjuk követni, illetve a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához, de társaihoz, saját korosztályához képest is tudjuk viszonyítani.

Az óvodai nevelési folyamat eredményeként eljut a gyermekek többsége az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket is tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazandó.

Gyermek fejlődésének nyomon követése területei:

- Anamnézis
- Életszakasz: óvodakezdés előtt
- A gyermek általános egészségi állapota
- A gyermek mozgás- és beszédfejlődésének jellemzői
- Egyéb jellemzők
- Életszakasz: óvodakezdés
- A gyermek beszéd- és mozgásfejlettségének jellemzői
- A gyermek szociális, érzelmi fejlettségének jellemzői
- A gyermek szokásai, önállósági szintje
- A gyermek általános egészségi állapota
- Egyéb
- Értékelési szempontok:
- A gyermek motoros fejlettsége
- nagymozgás
- finommozgás
- vizuomotoros mozgás
- A gyermek kommunikációs fejlettsége
- beszédértés
- beszédprodukció
- A gyermek szociális fejlettsége
- társaskapcsolatok

-
- játék
 - éneklés
 - A gyermek önállóságának fejlettsége
 - önállóság
 - önszabályozás
 - szokások
 - A gyermek kognitív fejlettsége
 - megismerő funkciók

A mérésnek és a megfigyelésnek a gyermek még alaposabb megismerése a célja, annak érdekében, hogy a fejlődését eredményesebben támogathassuk. Ebben a megközelítésben a megfigyelés, a mérés és az értékelés folyamatosan jelen van.

A gyermek **közvetlen** megismerésének spontán és szándékos formáját alkalmazzuk. A spontán megismerés lényege, hogy a pedagógus a gyermekkel való együttlét, a közös tevékenységek és a közös élmények során benyomásokat, tapasztalatokat szerez a gyermekről. A szándékos megismerés valamilyen pedagógiai feladat, cél által vezérelt tevékenység, ami szakmailag végig gondoltan, választott módszerekkel és eszközökkel történik, és a kapott információk elemzését is a szakszerűség vezérli.

A **közvetetten** szerzett információk a szülőktől, a védőnőtől és a házi gyermekorvostól, továbbá a pedagógus kollégáktól származó információk, melyek fontos megalapozói, kiegészítői a saját megfigyeléseknek és a spontán megismerés során szerzett információknak.

A közvetett megismerés forma az anamnézis és a szülőkkel való beszélgetések során szerzett információ, mindennapos beszélgetések, továbbá a csoportban dolgozó pedagógussal folytatott beszélgetések. A közvetett megismerési lehetőség a gyermek alkotásainak elemzése, valamint a gyermektársak jelzései, pl. a szociometria.

Az eredmények ismeretében lehetővé válik a fejlesztési célok kijelölése. Az óvodapedagógus a tevékenységek tartalmának megválasztásával igazodik a gyermekcsoport igényeihez és a gyermekek egyéni pedagógiai-pszichológiai szükségleteihez. A választott módszerek, munkaformák és szervezési módok szintén igazíthatóak az aktuális fejlettségi szintekhez. A tevékenység felépítése, az önállóság foka, a feladatvégzés tempója, valamint a segítségadás módja a gyermeki igényekhez történő alkalmazkodás számtalan lehetőségét kínálja. Differenciáltan valósul meg az egyes gyermekekre fordított idő mennyisége, illetve az egyéni bánásmód minősége is. A fejlődés támogatása tervszerű folyamat, de nem korlátozódik kizárólag a tervezett tevékenységekre. A gyermekek fejlődését a spontán és tervszerű hatások együttesen határozzák meg. A nap folyamán adódó spontán lehetőségek kihasználásával tovább fokozható az eredményesség. Az óvodai élet mindennapjaiban tudatosan teremtünk olyan pedagógiai helyzeteket, amelyek támogatják a gyermekek fejlődését.

A szülő joga, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, a neveléséhez tanácsokat és segítséget kapjon.

A gyermekek fejlődésével kapcsolatos szülői tájékoztatás az óvodákban törvényi kötelezettség. Az óvodapedagógusok a fejlődés eredményeit nevelési évenként legalább kétszer írásban rögzítik, így

a szülők tájékoztatásának ütemezését is az írásbeli értékelések időpontjához igazítják. A tájékoztatás tényét a szülők aláírásával igazolják, és az aláírt értékelések vagy az erről szóló feljegyzések a fejlődést nyomon követő dokumentáció részét képezik.

A szülőkkel kialakított partneri viszony és kiegyensúlyozott kapcsolat a gyermek megismerésében is segít. Az óvodapedagógus és a szülő eredményes kommunikációjának kötelező eleme a diszkréció. A kölcsönös bizalom fenntartásához elengedhetetlen a pedagógiai tapintat és az objektivitás.

10.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

„A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek

többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb,

harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

3. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

a) az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

b) megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

c) a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

4. Az egészségesen fejlődő gyermek

a) érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában,

életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

b) elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,

felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri

szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

5. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

6. A szociálisan érett gyermek:

a) egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

b) feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

7. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermekiszemélyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

8. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai

munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

9. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.”